Yttrande

2026-10-13

Handläggare:
Mattias Blomberg

Dnr: 2026-02947

Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm
kn.registrator@regeringskansliet.se
kn.nim.remisser@regeringskansliet.se
Diarienummer KN2026/01835

Formas yttrande över Europeiska kommissionens förslag till European Innovation Act (COM(2026) 567 final)

Formas välkomnar Europeiska kommissionens förslag till en European Innovation Act och delar bedömningen att Europa behöver stärka sin förmåga att omsätta forskning och kunskap i innovation, samhällsnytta och konkurrenskraft. Förslaget har ett tydligt fokus på kommersialisering, immateriella rättigheter, företagstillväxt och strategiska tekniker. Formas bedömer att detta behöver kompletteras med ett bredare synsätt på innovation och ett tydligare fokus på öppen kunskap, hållbar utveckling och samhällsomställning.

Formas ställningstagande

Formas tillstyrker i huvudsak förslaget men anser att förordningen bör utvecklas i tre avseenden.

Innovationsbegreppet bör tydligare fånga systeminnovation

Definitionen av innovation i artikel 3.13 är relativt bred men har huvudsakligen ett aktörscentrerat perspektiv, med fokus på nya eller förbättrade produkter, tjänster, processer och organisatoriska metoder. För att möta komplexa samhällsutmaningar behöver innovationsbegreppet också kunna fånga innovation på systemnivå, där olika former av innovation behöver samspela med förändringar inom exempelvis regelverk, institutioner, värdekedjor, beteenden och relationer mellan aktörer. FoU-upphandling kan vara ett viktigt verktyg för att bidra till systeminnovation genom att utgå från samhällsbehov och efterfrågade funktioner.

Formas anser därför att ett systemperspektiv bör få tydligare genomslag vid tillämpningen av förordningen. Även samhällsnytta, systemeffekter och förutsättningar för bred användning och spridning bör kunna beaktas vid bedömning av innovation.

Open science, open source och öppna data bör ges större tyngd

Formas välkomnar förslagets fokus på skydd, värdering och kommersialisering av immateriella rättigheter som viktiga förutsättningar för nyttiggörande av resultat från forskning och utveckling. Samtidigt kan öppen tillgång till och återanvändning av kunskap och resultat bidra till fortsatt

forskning, innovation och nyttiggörande. Formas välkomnar därför att artikel 10.1 (p) öppnar för krav på publicering av resultat, bland annat som öppna data eller öppen källkod, men anser att dessa perspektiv bör få större tyngd i förordningen.

Utgångspunkten för offentligt finansierad forskning och utveckling bör vara att resultat görs så öppna som möjligt och så slutna som nödvändigt. Resultat bör skyddas när det är motiverat, exempelvis för att möjliggöra fortsatt utveckling och kommersialisering. Samtidigt kan tillgång till och återanvändning av data, kunskap, metoder, modeller och programvara bidra till kunskapsspridning, fortsatt forskning, nya innovationer och samhällsnytta.

Innovation för hållbar utveckling och samhällsomställning bör stärkas

Formas välkomnar att unionens klimat- och miljömål samt strävan efter ett rättvist och inkluderande samhälle anges som strategiska prioriteringar i artikel 4.6 och att artikel 17 möjliggör miljömässiga, klimatrelaterade och sociala kvalitetskriterier. Dessa perspektiv får dock inte lika tydligt genomslag i kriterierna för bedömning av innovationens värde.

Formas anser därför att hållbar utveckling bör integreras tydligare i bedömningen av innovation. Miljömässiga, sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter bör ingå i bedömningen och beaktas utifrån den aktuella innovationens förutsättningar. Även systemeffekter och bidrag till samhällsomställning bör beaktas. Det skulle stärka förutsättningarna för att förordningen ska bidra både till Europas konkurrenskraft och till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Emma Gretzer, efter föredragning av senior rådgivare Mattias Blomberg. I beredningen har även avdelningschef Erik Bromander deltagit.

Emma Gretzer

Mattias Blomberg